Language consultations: electronic database

http://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/945

Question

Kā pareizi rakstāms adresāts: ***ārkārtējajam*** vai ***ārkārtējam*** *un pilnvarotajam vēstniekam*?

Answer

Adresāts rakstāms: ***ārkārtējam*** *un pilnvarotajam vēstniekam*.

Terminā *ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks* lietots īpašības vārds *ārkārtējais* ar noteikto galotni *-ais* (kā *labais, baltais*). Īpašības vārdiem, kā arī lokāmajiem ciešamās kārtas pagātnes divdabjiem (*-ts, -ta*) ar noteikto galotni datīvā (Kam?) un lokatīvā (Kur?) parasti ir paplašinātā galotne:
Jānis Baltais – Jānim Baltajam;
Baltais bulvāris – Baltajā bulvārī;
pilnvarotais vēstnieks – pilnvarotajam vēstniekam.
Īpašības vārdiem, kuri ir atvasināti ar piedēkli *-ēj-*, kā *ārkārtējs, šorītējs*, formu smagnējības vai nelabskaņas dēļ paplašinātās galotnes nemēdz lietot:
šorītējā avīze – šorītējai avīzei – šorītējā avīzē;
pēdējais vilciens – pēdējam vilcienam – pēdējā vilcienā;
vispārējie svētki – vispārējiem svētkiem – vispārējos svētkos.

Arī trīs un četru zilbju noteiktajiem adjektīviskajiem divdabjiem, ja tajos jau pēdējās zilbēs atrodas *j*, datīvā un lokatīvā parasti nelieto paplašinātās galotnes:
ievērojamā vieta – ievērojamai vietai – ievērojamā vietā;
cienījamais kungs – cienījamam kungam;
izglītojamie cilvēki – izglītojamiem cilvēkiem – izglītojamos cilvēkos.

Sources

Nītiņa, D. Īpašības vārds (adjektīvs) un adjektīvisks divdabis.*Latviešu valodas gramatika*. Atb. red. D. Nītiņa, J. Grigorjevs. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2015, 392. lpp.

Paegle, Dz. *Latviešu literārās valodas morfoloģija.* I daļa. Rīga : Zinātne, 2003, 57.–58. lpp.

© Latviešu valodas aģentūra, 2017